N°. 191.

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van een tot zes regels. . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

DONDERDAG 5 JANUARIJ.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet,
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . » 5.00.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 70, Ned. Cour.

Eene redevoering na de sluiting der discussie.

Nadat de heer VAN RAPPARD op de wijze, door ons toegelicht, heeft gedefinieerd wat hij verstaat onder de uitlegging en de toepassing der Grondwet in een monarchalen of in een republikeinschen zin, gaat de redenaar — altijd de redenaar, die, toen zijne tegenpartij hem *hooren* kon, zweeg; maar nu alleen staat te spreken in *de Nederlander* — over tot de toepassing.

Wilt ge nu weten op welke *gronden*, op welke *bewijzen* ik van eene *république déguisée*, van een President eener republiek heb gesproken: luistert dan naar al het vreesselijke dat ik heb op te sommen! aldus redeneert de heer VAN RAPPARD, en de constitutionnele partij kon welligt — kende zij den heer VAN RAPPARD niet — van schrik ineengekrompen zijn bij *dat* deel der redevoering.

Maar zie hier de gevreesde opsomming der *would-be* bewijzen! Zij zal aantoonen, dat het insinuatiën *blijven*, en dat alleen de inconstitutionnele, de reactionnaire en de hatelijke zin van den heer VAN RAPPARD in constitutionnele, in wettige handelingen zoo veel spoken heeft gezien, om hem en zijne partij, met een blik vol tranen op het vervlogen tijdvak der familie-regering, de haren ten berge te doen rijzen.

Indien Gij nu, mijne heeren, hetgeen ik van eene opvolging der Grondwet in monarchalen en republikeinschen geest heb aangevoerd, wilt toepassen op het vorig Ministerie, dan zult gij gereedelijk de opvolging mijner denkbeelden kunnen nagaan, wanneer ik 'er bijgevoegd heb: ik ben alleen in zoo verre reactionnair, dat ik niet wil een Koning in naam en een Minister zich het gezag aanmatigend van President eener Republiek.

Ik zal nu niet spreken van een algemeen gezegde, ontleend uit de omstandigheid, dat wij gedurende het vorig Ministerie zachte winters hadden, in verband met de dubbele beteekenis van het woord *vorst*; ik zal niet gewagen van het *homo*-geen ministerie; ik zal alleen nog wijzen op de triumphale rondreizen in de Provinciën, waar men zich eerbewijzingen liet welgevallen, die men in dit land alleen den Souverein plagt te betoonen: vlaggen, eerepoorten, serenades, illuminatien, en wat de dagbladen al meer hebben geopenbaard;

ik zal wijzen op de verwijdering en benoeming van hooggeplaatste ambtenaren;

ik zal ten dezen niet treden in de geheimen van hetgeen tusschen den Koning en zijne Ministers wordt verhandeld, maar ik mag mij hier beroepen op hetgeen door Z. Exc. den Minister van Oorlog met de meest duidelijke bewoordingen is kenbaar gemaakt. (1);

ik wil alleen wijzen op een aantal besluiten in het *Staatsblad* voorkomende, waarbij aan den Minister van Binnenlandsche Zaken eene bevoegdheid werd gegeven, die alleen den Koning toekomt;

ik zal alleen wijzen op de verhouding tot de Tweede Kamer, waarin door het vorig Ministerie in hoogstbelangrijke wijzigingen is toegestemd, zonder dat vooraf het goedvinden des Konings heeft kunnen gevraagd worden;

ik zal eindelijk slechts nog eenmaal herinneren aan den brief zoo teregt *berucht* genoemd, waarbij van den Koning werd gevorderd *uitdrukkelijk* stellige ontkenning van door HEM gesproken woorden en zulks nog wel onverwijld.

Ik meen met dit weinige mijne woorden duidelijk genoeg gemaakt te hebben.

De kampvechter voor de uitlegging en toepassing der Grondwet »in monarchalen zin« staaft zijne insinuatie in de eerste plaats.... door een paar zoogenaamde *bon môts*, die, *nota bene*, in de *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode* het eerst het licht zagen (1). Wij moeten erkennen, dat de heer VAN RAPPARD uit bronnen put, zijner volkomen waardig, ter staving van beschuldigingen van den ernstigsten aard geworpen in het midden van 's lands Vertegenwoordiging. Zoodanige argumenten, om te bewijzen dat men geene »onwaardige insinuatie« heeft gedaan, strooken weinig met de waardigheid, met welke, naar onze meening, het karakter van volksvertegenwoordiger behoort bekleed te zijn; en wij laten ook deze houding van den heer VAN RAPPARD, ook om hare nietswaardige kleingeestigheid, aan de beoordeeling van alle weldenkenden over. Wilden wij ons tot tegen-aardigheden verlagen, welligt zouden wij vragen: of de Natie den tegenwoordigen *strengen winter* aangenamer en voordeeliger vindt, dan de zachte winters onder het vorig Ministerie? Maar in elk geval zouden wij ons wachten om, — hetgeen de monarchale heer VAN RAPPARD zich veroorlooft — te spreken, van de dubbele beteekenis van het woord *vorst*. Zoodanige, weinig eerbied verradende, »aardigheden« laten wij gaarne over aan de partij der »*tegenovergestelde rigting*.«

Het tweede bewijs van het bestaan eener *république déguisée* onder het vorig Bewind, heeft de heer VAN RAPPARD gevonden in de rondreizen in de Provinciën, welke de heer THORBECKE deed, en waarbij hij met eerbewijzingen werd ontvangen. Wij zullen hier slechts herinneren, aan het voorbeeld van Engeland. De Staatsregeling van dat land zal wel niet als eene »*république déguisée*,« ook niet in hare toepassing worden beschouwd; immers zelfs »de liberaalste van de liberalen,« de graaf SCHIMMELPENNINCK, kwam, in 1848, expresselijk uit Londen over, om ons zoo eene Engelsche constitutie present te doen; en het zou wat al te kras zijn, wanneer men dien »Staatsman« als een vermomde republikein wilde doen doorgaan. En wat gebeurt nu in Engeland? Daar ziet men, week aan week, reusachtige *meetings* en prachtige gastmalen in de verschillende steden des Koningrijks geven aan de Ministers der Koningin; men ziet ze inhalen, als waren ze inderdaad Vorsten — elk nommer bijna van de *Illustrated London News* stelt het u aanschouwelijk voor; — men hoort ze redevoeringen uitspreken, die als regeringsprogramma's gelden, Europa doen gewagen en soms het onderwerp van diplomatieke nota's tusschen de groote Mogendheden worden. De Koningin van Engeland neemt dat niet euvel op: integendeel, zij ziet in die eerbewijzen *hare* huldiging; zij ziet daarin een bewijs, hoe Engelands volk hare keuze in de bestuurders van het land en in hare raadslieden toejuicht en met zijne liefde bekrachtigt. Tusschen de Koningin van Engeland en Hare Ministers dringt zich geen hofkabaal, of geen, in zijne ijdelheid gekrenkte, derde persoon, om Haar, wat eene hulde des Volks is, toegebragt aan de Kroon, te doen voorkomen als eene poging om de liefde des Volks van die Kroon te doen vervreemden. Men vergete ook niet, dat een *volk*, evenzeer als een Vorst, zijne ridderorden heeft. Die bestaan in liefde, in sympathie, en in de zucht, om daarvan, zoo dikwerf dit pas heeft, te doen blijken. Een volk, dat zich onder een Bestuur gelukkig acht en daardoor eene heilrijke toekomst steeds nader ziet aanrukken, heeft het regt *zijne* ridderorden uit te deelen. Het huldigt daardoor den Vorst het allereerst, door wiens keuze aan een Bestuur, dat zooveel goeds tot stand brengt, het leven werd geschonken. Het is een *mouvement spontané*, dat duurzame waarde heeft; dat uitmaakt hetgeen vroeger de »burgerkroon« was; dat aantoont, hoezeer Vorst en Volk beiden omtrent de hoogste belangen eensgezind zijn. Die sympathie en die erkentelijkheid, zij zijn het onroofbaar eereteeken, dat het volk wegschenkt aan elk weldadig Bestuur; gelijk de volksgeest zich uitdrukt in spotprenten en schimpdichten, zoo al niet in wrevel en misnoegdheid, om zijne regten en grieven te doen gelden tegen elk Bestuur, dat zijne sympathie niet wekt, en de overtuiging daar is dat het uit intrigues is geboren, of strijdig is met 's volks waarachtig belang. In zoodanige eerbewijzen dus eene *république déguisée* te zien, kan alleen geregtvaardigd worden door [illegible] ting van het volk en van zijn regt, om van zijne liefde jegens hen, die het weldoen, te doen blijken; door nijd en afgunst, door een aristocratischen, reactionnairen geest.

De heer VAN RAPPARD wijst, als derde *bewijs*, op de verwijdering en benoeming van hooggeplaatste ambtenaren, en beroept zich op 't geen de Minister van Oorlog daaromtrent heeft gezegd. — Het gevoelen van den Minister van Oorlog doet hier niets af. De houding van dien Minister, als lid van twee Kabinetten van »tegenovergestelde rigting« heeft doen zien, dat hij behoort tot de partij van den heer VAN RAPPARD; en wanneer die partij, van den eenen kant dien Minister wegens zijne houding heeft geregtvaardigd, op grond, dat hij, eene specialiteit zijnde, geen *politiek* man is, dan meenen wij dat het al zeer zonderling is, wanneer men dien Minister door dezelfde partij hoort oproepen als *deskundige*, als *beslissend beoordeelaar* in een gewigtig politiek vraagstuk. Deze »loyale« manier van bewijsvoering moge zijn van de »tegenovergestelde rigting,« zij kan door ieder, die gezond verstand heeft en politiek eerlijk is, niet anders dan gewraakt worden. — Maar wat is er van die verwijdering en benoeming van hooggeplaatste ambtenaren? Heeft zij ooit plaats gehad, *zonder* de toestemming des Konings? Is zoodanige verwijdering en benoeming ooit eigenmagtig geschied? Dat de heer VAN RAPPARD het bewijs levere. Dat die heer ook goedvinde, om eens op te geven de redenen *waarom* »hooggeplaatste ambtenaren« zijn verwijderd geworden! Hij zou ons daarmede eene uitstekende dienst bewijzen. Wanneer een »ambtenaar« bijv., al is hij nog zoo hoog geplaatst, den Minister, wien hij gehoorzaamheid is verschuldigd, tegenstreeft; wanneer hij het bestaande regeringsstelsel ondermijnt en tegenwerkt; wanneer hij gaat buiten zijne bevoegdheid, door zich — in een vijandigen zin bovendien — te mengen in 't geen alleen het Ministerie nadeel kan toebrengen: verdient dan zoodanig ambtenaar niet te worden verwijderd? Kan een Ministerie werken met ambtenaren; kan het zijn stelsel doen uitvoeren door mannen, die zijne plannen verijdelen, zijne bevelen niet nakomen of verwaarloozen? Zou de Heer VAN RAPPARD, als president van een geregtshof, niet aandringen op de verwijdering van een deurwaarder, die zich onwellevend jegens hem gedroeg of zijne bevelen niet nakwam? Welaan, dat de heer VAN RAPPARD eens blootlegge de *redenen*, waarom »hooggeplaatste ambtenaren« zijn verwijderd; en men zal kunnen oordeelen, of hier *willekeur*, dan wel *de dure pligt* van een verantwoordelijk, constitutionneel Ministerie, aan zijne beginselen getrouw, het rigtsnoer was van die handeling. Gaarne willen wij hem ook op *dit* terrein ontmoeten. Het betaamt ons, evenmin als den heer VAN RAPPARD, om te treden »in de geheimen van 't geen tusschen den »Koning en zijne Ministers wordt verhandeld;« maar wij vragen, of het, bij deze erkentenis, dan niet zeer onkiesch is om te insinueren eene handeling, die, door de Koninklijke handteekening bekrachtigd, ook naar het stelsel van den heer VAN HALL, *moet* geacht worden de wil *des Konings* te zijn geweest? Wij vragen, of de heer VAN RAPPARD dan niet treedt in hetgeen hij zelf verklaart verboden te zijn? De Koning *kan* evenmin onregtvaardigheid of willekeur als onwettigheid *willen*; en voorzeker zou 's Konings keuze tusschen eene *onregtvaardige* of *willekeurige* daad en het ontslag van een Minister, die op zoodanige onregtvaardige of willekeurige handeling aandrong, niet moeijelijk, geen oogenblik twijfelachtig geweest zijn. Op nieuw alzoo een bewijs, waarheen het verderfelijke stelsel van den heer VAN RAPPARD c. s. heenleidt. De beschuldiging van willekeur of magt valt, in dat stelsel, *niet* op den Minister terug.

Wat de *benoeming* van ambtenaren betreft: het vorig Ministerie zag niet naar de partij of naar de rigting. Het was, in geen enkel opzigt, exclusief: het zag naar de kunde en de geschiktheid. Dat Ministerie gaf ook in dit opzigt *uitvoering* aan de Grondwet, die wil, dat

(1) Het eenig verschil tusschen het vorig Ministerie en mij openbaarde zich, wanneer er in eene hooge betrekking moest voorzien worden, en ik vermeende de strekking te bespeuren, dat men aan den Koning, bij die gelegenheid, niet die vrijheid van keuze liet, die, volgens mijne wijze van zien, aan het Hoofd van den Staat grondwettig toekomt; ik bleef dan ook niet in gebreke om telkens daartegen op te komen en mijne bezwaren daartegen te opperen. »*De Minister van Oorlog*, in de Tweede Kamer, den 9 December.«

(1) Onze lezers mogen nooit vergeten, wie algemeen als de [illegible] van dit politie-blad beschouwd wordt. [illegible]

allen, zonder aanmerking van stand of rigting, bij gelijke bekwaamheid gelijke aanspraak hebben op bedieningen. Had het vorig Ministerie inderdaad exclusief gehandeld: zijn gezag ware niet ondermijnd geworden door zoo velen, die hunne betrekking aan dat Ministerie zelf te danken hadden. Ook hierin onderscheidde zich het vorig bewind. Het *vroeg* nimmer of eene partij op officiële wijze zou versterkt worden; maar het stelde ambtenaren aan, waarvan men vertrouwde, dat „het hoofd goed en het hart eerlijk" was; ofschoon de ervaring heeft geleerd, dat men zich wel eens had bedrogen. Ook hier zouden wij gaarne door den heer VAN RAPPARD voorbeelden zien aangehaald; alhoewel *nomina sunt odiosa* mogen wij dit eischen van den man, die, zonder *bewijzen* te geven, onder de verdenking blijven moet, dat hij „onwaardige insinuatiën" heeft gedaan.

Als *vierde* bewijs.... *wijst* de heer VAN RAPPARD op een aantal besluiten in het *Staatsblad* voorkomende, waarbij — de woorden des redenaars *bewijzen*, dat hij er mede verlegen was, om een glimp van grond aan deze insinuatie te geven — „aan den Minister van Binnenlandsche Zaken eene bevoegdheid *werd* gegeven, die alleen den Koning toekomt." Laat ons zien, wat daarvan zij. De heer VAN RAPPARD heeft zich de moeite niet gegeven, om een N°. van het *Staatsblad* aan te wijzen; wij moeten dus zelven gaan zoeken. — „*Werd* gegeven": alzoo de heer THORBECKE *nam* de bevoegdheid niet; en met deze enkele opmerking blijft geheel de onwaardigheid der insinuatie, die tegen den heer THORBECKE was gerigt, staan. Maar wie gaf die bevoegdheid? De Koning, de wetgevende magt of het Ministerie?

Het *Ministerie*? — dat de heer VAN RAPPARD daarvan een bewijs levere.

De wetgevende Magt? Dan heeft de heer THORBECKE gebruik gemaakt van de bevoegdheid, die *de wet* niet aan zijn *persoon*, maar *aan den Minister van Binnenlandsche Zaken*, en dus nu ook aan den heer VAN REENEN heeft verleend: eene bevoegdheid, waarin de Koning toestemde; want Zijne Hand bekrachtigt wetsontwerpen, die eerst *daarna* wetten worden van het land, die ieder moet eerbiedigen en dus ook de heer VAN RAPPARD. Waarschijnlijk is die uitval een schot onder water op de *ontbonden* Tweede Kamer; maar de Eerste Kamer en de Koning, de beide andere takken der wetgevende magt, die deze wetten mede bekrachtigden, bestaan nog; en het zou van de zijde des heeren VAN RAPPARD geen betoon van eerbied zijn voor beide, wanneer hij, door zijne insinuatie, *de wetten* bedoeld had, die door de ontbonden Tweede Kamer zijn goedgekeurd.

De Koning? — Maar wie geeft den heer VAN RAPPARD de vrijheid, om te beoordeelen, waartoe de Koning al of niet zijn Minister de bevoegdheid mag verleenen? Dan is het al weder dezelfde verderfelijke inmenging van den naam des Konings in de discussiën.

In de *Staats-Courant* van heden (4 Januarij) ontslaat de Minister VAN REENEN, op 's Konings magtiging, de leden der Commissie voor de zaken van den Rijks-telegraaph, en stelt den Inspecteur van den Waterstaat aan het hoofd van den telegraaph. Nu *komt*, volgens de Grondwet, ontslag en benoeming van ambtenaren, *alleen den Koning toe*. Zal de heer VAN RAPPARD nu den Koning de bevoegdheid betwisten, om zoodanige magtiging te verleenen; of zal hij den heer VAN REENEN beschuldigen, dat hij is „*President eener Republiek*?"

De overige punten behandelen wij in een volgend artikel.

Eenvoudig, doch naar waarheid was de voorstelling, die de heer DE MAN heeft gegeven van de taktiek, die men gebruikte, om de aanneming van *eenig* voorstel tot afschaffing van belasting onmogelijk te maken. Die taktiek bestond in het *isoleren*, in het op zich zelven beschouwen van het voorstel, en door tegenover *elk* voorstel een andere belasting over te stellen, die de prioriteit van afschaffing zou verdienen. Op die wijze komt men tot *verdeeldheid* en bereikt juist wat men beoogt, namelijk hoog op te geven van de zucht tot verligting, *maar niets te doen.*

Maar bij die taktiek heeft men nog een ander doel; men wil verdeeldheid brengen tusschen hen, die in hoofdbeginsel eenstemmig denken; men wil de bondgenooten, die ons daarin ter zijde staan, van onze zijde afscheiden; men wil voorkomen en beletten, dat die bondgenooten, bondgenooten blijven.

Zoo even heb ik gezegd, dat die taktiek niet nieuw is: ofschoon minder scherp afgeteekend, was de Kamer sedert lang in twee partijen verdeeld; aan den eenen kant hen, die als feit telden, dat de mindere standen buiten alle verhouding tot de hoogere standen waren bezwaard, en die wenschten daarin te gemoet te komen; en, aan den anderen kant, hen, die dit feit ontkenden; en die hetgeen bestond, wilden behouden.

Deze laatste partij — ik moet het gulhartig bekennen — werd oneindig beter verdedigd. En geen wonder. Het was de verdediging van eigen haard; men bevond zich zoo wel in dien toestand, om dien zoo ligt niet te verlaten. Altijd werden hier dezelfde argumenten voor hen gebezigd. De accijnsen waren niet drukkend; zij werden ongevoelig betaald; de vreemdeling deelde in die belasting; zij waren verborgen in het voorwerp; en eindelijk, zij waren hier te lande geacclimateerd. Werd er een voorstel gedaan, de strekking hebbende om den een of anderen accijns op de levensbehoeften te verminderen of op te heffen, vergezeld met een aequivalent, dan, ja, dan liet de toestand van de schatkist het niet toe; de politieke horizon was donker; het aequivalent deugde niet en het middel, dat men wenschte af te schaffen, deugde evenmin, want het strekte niet genoeg ter verligting.

Ook nu is dit het geval: de afschaffing van het geslagt, welke nu is voorgesteld, zal het doel niet bereiken; men wijst u op het gemaal als oneindig beter geschikt, om datgene te bereiken wat wij door ons voorstel beoogen.

Hadden wij hier alleen te doen met onze tegenstanders, wij zouden gezwegen hebben, want wij zouden begrepen hebben, dat onze woorden nutteloos zouden zijn. Indien wij u de afschaffing van het gemaal voorstelden, men zou u gewezen hebben op de brandstoffen; hadden wij de brandstoffen voorgesteld, men zou zich geworpen hebben op het geslagt, en zoo hadden wij de geheele reeks van accijnsen, zeep, zout en andere doorgewandeld.

De *Indiër* (van 31 December) wijst aan, welke goede vruchten de koloniale oppositie in de Kamer, in de dagbladen en tijdschriften reeds voor Nederlandsch Indië heeft opgeleverd. Daarbij toelichtende den weêrzin, dien de heer ROCHUSSEN, voor al wat naar oppositie ademt, aan den dag legde, besluit dat blad zijne beschouwingen met de volgende opmerking, die des te meer gewigt erlangt, omdat er aan verbonden is het gevoelen van een man, thans in den ministriëlen atmospheer levende:

„Wie het nut eener oppositie miskent, ja wie loochent, dat een constitutionnele staat *goeds* kan voortbrengen *zonder* eene oppositie, zou weinig besef van hetgeen de constitutionnele regeringsvorm eischt, aan den dag leggen. Wij meenen derhalve den heer Rochussen, bij deze gelegenheid, wel te mogen herinneren aan de woorden, door den heer de Kempenaer — een man, die *thans* wel niet gewraakt zal worden — in 1843 uitgesproken:

„„De dagbladen, als organen der publieke opinie, zijn onmisbaar in eenen constitutionnelen staat. Zij ondersteunen de overige waarborgen en middelen ter bescherming van de onschendbaarheid der Grondwet en houden dezelve wakker; zij sluimeren noch slapen niet, maar leveren zelve den besten waarborg voor die onschendbaarheid op, bij dag en nacht op den uitkijk staande. Zij stichten daarbij nog dit onberekenbare nut, dat zij de algemeene belangstelling opwekken en voeden, en daardoor het levensbeginsel in de natie onderhouden.

„„Want het is een sedert eeuwen erkende waarheid, dat *die* staat rijp is voor de ontbinding, ja, in zich zelven reeds ontbonden *is* welks burgers geene belangstelling betoonen in de regelmatigheid zijner regering.

„„Verdienstelijk zijn daarom *zij* te achten, die hunnen tijd en hunne talenten aan den weldadigen arbeid besteden, om al de besturen van dit rijk altijd en overal te bespieden, iedere hunner handelingen te beoordeelen, elke afwijking aan te wijzen, alle wezenlijke belangen van den staat voor te staan, ten einde daardoor de opmerkzaamheid der wachters voor de Grondwet op te wekken, en de belangstelling der besturen levendig te houden.

„„Maar er zijn er, die deze beoordeelingen, als zij afkeurend uitvallen, toeschrijven aan bedilzucht, betweterij, poging om ontevredenheid te stichten en het zaad van tweedragt uit te strooijen.

„„Wat moeten wij van *hen* zeggen:

„„Van deze beiden één: of dat zij den aard en de waarde van eenen constitutionnelen regeringsvorm niet begrijpen, of dat de Grondwet voor hen eene ondragelijke keten is, en dat zij niets vuriger verlangen, dan deze te slaken, om met vrije handen den dwingeland te kunnen spelen.""

Deze uitspraak van den heer DE KEMPENAER is, meenen wij, dubbel interessant in betrekking tot zijne *tegenwoordige* houding en zijne tegenwoordige oordeelvellingen.

Bijkans gelooven wij, dat de heer DE KEMPENAER, in 1853 lezende wat hij, na rijp overleg, in 1843 sprak, onwillekeurig zal uitroepen: »Neen, dat kan *ik* niet geschreven hebben.«

Buitenland.

ENGELAND.

Woensdag ll. heerschte een hevige storm in het Iersch kanaal, en veroorzaakte groote zeeschade. Onder anderen is eene groote stoomboot, de *Eva*, van Greenock, totaal verongelukt, en is daarbij een aantal menschen, in weerwil der menschlievende pogingen tot redding, door den kapitein der Dublinsche stoomboot, *Prince*, en zijne equipage aangewend, op de treurigste wijze omgekomen.

— In een der dagbladen wordt betoogd, dat sir G. Polluck, tijdens hij Engelands verloren gezag in Afghanistan herstelde, de Kyber overtrok en Akhbarkhan versloeg, zeer gemakkelijk naar Perzie had kunnen voortrukken, en het in naam van Engeland bemagtigen, indien hij daartoe last had gehad; en dat het thans, nu Perzie Engeland uittart, zaak zou zijn dien generaal alsnog te gelasten, dat magteloos Rijk voor deze vermetelheid te straffen, alvorens welligt de vereeniging van meer andere Oostersche staten de Engelsche magt in Indie met wezenlijk gevaar bedreige. (Dit is echter gemakkelijker gezegd, dan ten uitvoer gebragt, daar de Persische magt, vooral wat de ruiterij betreft, niet zoo geheel te verwerpen is.)

FRANKRIJK.

Bij gelegenheid van het nieuwe jaar heeft bij prinses Mathilde een luisterrijk bal plaats gehad, dat door een driehonderdtal personen werd bijgewoond. De keizer en de keizerin, die ten elf ure des avonds met de groothertogin van Baden kwamen, zijn tot half twee ure gebleven. De keizer opende het bal met de prinses en de keizerin met den heer von Seebach, schoonzoon van den heer de Nesselrode, en gevolmagtigd minister van Saksen. Te middernacht rigtte eerst de keizerlijke familie, daarna de groote dignitarissen en vervolgens de overige aanwezigen hunne wenschen tot HH. MM. bij gelegenheid van de verwisseling des jaars. Onder de genoodigden bevonden zich verscheiden Russen.

Heden morgen tegen twaalf ure heeft de Keizer zich met de Keizerin, de Groothertogin van Baden, prins Jérôme en diens zoon, de prinsen Murat en prinses Mathilde, uit zijne vertrekken naar de kapel in het paleis begeven. Het corps diplomatiek had zich toen bereids op het paleis vereenigd, en Z. M. rigtte eenige weinige woorden tot den Pausselijken nuntius, waarin hij de hoop uitte, dat het jaar 1854 zich door vrede mogt kenmerken; hij drukte daarop verscheidene leden van het corps diplomatiek de hand. De Keizerin woonde alleen de receptie van het corps diplomatiek bij. De Keizer ontving de staatsligchamen en de hooge beambten, die hem den 1 Januarij kwamen begroeten, staande op de trappen van den troon, terwijl hij prins Jérôme aan zijn regter- en prins Napoleon aan zijne linkerzijde had. Z. M. droeg de groote generaals-uniform met de sieraden van het Legioen van Eer, welke hij bij zijn huwelijk droeg. Toen de prefect der Seine met den Gemeente-raad langs den vorst passeerde, rigtte de prefect eene rede tot Z. M., wat niet gewacht scheen te zijn door hen, die hem vergezelden. Meer dan twee honderd gedeputeerden vertoonden zich op de receptie.

Van de zijde der diplomatie is ditmaal geene aanspraak tot den keizer gerigt, waarschijnlijk om de verwikkelingen van het oogenblik.

De keizer en de keizerin hebben bij gelegenheid van het nieuwe jaar, aanzienlijke giften voor de armen beschikbaar gesteld.

— Zoo men weet, is een besluit genomen tot het vestigen van fondsen tot ondersteuning van de broodbakkers, in het algemeen belang, daar zij thans door de bepaling van een maximum van den prijs aan groote verliezen onderworpen zijn. Dit besluit heeft een goeden indruk te weeg gebragt. Men zegt, dat de keizer nadrukkelijk op het nemen van dien maatregel heeft aangedrongen, en het daartoe strekkende voorstel in den staatsraad van hem zelven is uitgegaan.

— Dezer dagen is te Parijs, aan de gevolgen eener beroerte, plotseling overleden, de heer Visconti, een onzer voornaamste bouwkundigen. Het overlijden van dien kunstenaar, die belast was met het bestuur der werken tot voltooijing van het Louvre, is met algemeen leedwezen vernomen en zal waarschijnlijk de voortzetting van dat gewigtige werk nog al eenigermate vertragen. De heer Visconti is in 69jarigen ouderdom overleden, eenige weinige oogenblikken nadat hij van den minister van staat, eenige door dien bewindsman geteekende stukken had ontvangen, welke noodig waren tot het vervolgen van den hem opgedragen arbeid.

De heer Visconti voerde den titel van architect des keizers, lid van het Instituut en was als hoogleeraar aan de school der Schoone Kunsten verbonden. Hij is de bouwmeester van het graf van Napoleon in de kerk der Invaliden en van de Fontein van Molières, van het Nieuwe Louvre en een aantal minder belangrijke openbare en bijzondere gebouwen. Als zijn opvolger wordt genoemd de heer Violet-Leduc.

— Het officiële blad behelst eene mededeeling over het genoegzaam voltooijen van den dijk van Cherburg, waarin men o. a. leest:

»Het tweede jaar van het nieuwe keizerrijk vangt aan met eene gebeurtenis, die in de geschiedenis van het Fransche zeewezen zal opgeteekend blijven. De dijk van Cherburg is den 31sten December 1853 geheel voltooid en gaat met den 1sten Januarij over in gewoon onderhoud. Dit reusachtig werk is aangevangen in 1783; het werd geschorst onder den revolutie-storm, en onder het eerste keizerrijk weder opgevat; het stond weder stil zoolang de restauratie-regering duurde, thans eindelijk is het voltooid, na 70 jaren wachtens en 41 jaren arbeidens.

»Lang had men aan het tot stand komen van dat werk getwijfeld; verschrikkelijke tegenspoeden konden op sommige tijdstippen doen vreezen, dat de zege aan de zee zou blijven in dezen zwaren strijd tegen de koenste pogingen en werken van 's menschen vernuft; thans kan die bezorgdheid geheel ter zijde gesteld worden, en er blijft niets meer te doen dan de hand er aan te houden.»

BELGIE.

De prins de Chimay, maakt zich gereed om eerstdaags voor geruimen tijd naar Parijs te vertrekken; men verzekert, dat hij met eene buitengewone en tijdelijke zending aldaar belast is.

— Bij besluit des Konings is bepaald, dat de invoerregten op steenkolen tot nadere bepaling zullen zijn afgeschaft. Ook is de wet afgekondigd tot aanmoediging van den invoer van levensmiddelen en verbod van den uitvoer van aardappelen en peulvruchten.

— In België is zoo veel sneeuw gevallen, dat de dienst langs sommige spoorwegen voor het oogenblik gestaakt is moeten worden. De diligence van Mentz, welke ll. Vrijdag te Namen werd verwacht, is 27 uren te laat aangekomen.

— Den 2 is het aloude beursgebouw te Antwerpen, 't welk laatstelijk is overdekt geworden, weder voor den handel geopend. De beursbezoekers zijn voornemens, om een gedenkpenning te doen slaan, ter eere van den heer Marcelis, die dezen arbeid heeft bestuurd.

— In het jaar 1853 zijn van Antwerpen 66 schepen vertrokken met 15,262 landverhuizers, tegen 68 schepen met 14,428 landverhuizers in 1852.

DUITSCHLAND.

De onderhandelingen van Belgie met de Staten van het Tolverbond, tot het verlengen van het bestaande handels-

verdrag, zijn op nieuw afgesprongen, terwijl men het zelfs over de preliminairen niet eens heeft kunnen worden. Met het einde van dit jaar heeft het bestaande verdrag opgehouden verbindend te zijn.

ZWEDEN. — DENEMARKEN.

Over Berlijn heeft men met den telegraaf tijding, dat de regeringen van Zweden en van Denemarken, bij eene eensluidende nota, aan al de Regeringen gerigt, verklaard hebben, dat zij, bij den tegenwoordigen stand der zaken in Europa, en ook bij het uitbreken van een oorlog, eene volstrekte onzijdigheid in acht zouden nemen.

SARDINIE.

In hare zitting van den 28sten ll, heeft de Sardinische kamer der Gedeputeerden een eerste votum van vertrouwen aan het Ministerie geschonken, door het te magtigen de belastingen tot de maand Maart te heffen, daar de begrooting voor 1854 nog niet in overweging is kunnen genomen worden. In diezelfde zitting heeft de Kamer zonder beraadslaging het ontwerp van adres in antwoord op de troonrede goedgekeurd. Dien zelfden dag werd het ontwerp van adres ook medegedeeld aan den Senaat, door den heer d'Azessu, den gewezen voorzitter van den Raad, dien de commissie tot rapporteur had gekozen.

TURKIJE.

Er heerscht nu veel tegenstrijdigheid in de tijdingen over het Oostersche vraagstuk.

Men heeft b. v. over Semlin, berigten uit Konstantinopel ontvangen, welke de dagteekening voeren van den 22sten December, en die ook, in zeker opzigt, door de berigten, welke van daar te Marseille zijn aangebragt, werden bevestigd. Volgens dezelve heeft de Divan het aan het Turksche ministerie overgelaten, om zich, ten aanzien van het weder opvatten der onderhandelingen, te verklaren; — heeft dit ministerie zich ten gunste van het voorstel van de gezanten der vier mogendheden, en alzoo eenigermate voor den vrede verklaard, en zou de Sultan ook reeds eene verklaring in dien zin hebben onderteekend.

In deze berigten wordt niet gemeld, of het Turksche ministerie voorwaarden aan zijne verklaring zoude hebben verbonden, en zoo ja, waarin die voorwaarden hebben bestaan, en wordt ook nog geene melding gemaakt van het verlaten van den Bosporus door de vereenigde vloten, ten einde hare vlaggen op de Zwarte Zee te vertoonen.

— Men kent thans het antwoord, 't welk door lord Redcliffe en den generaal B. d'Hilliers is gegeven op de aanvraag der Porte tot het doen binnenstevenen der vereenigde eskaders in de Zwarte Zee. Daaruit blijkt, dat de genoemde gezanten hebben verklaard, dat de eskaders den Bosporus niet zouden verlaten, dan ingeval de Russen eene landing mogten beproeven op eenig punt der kust aan de Zwarte Zee. Sedert hebben, zoo als men weet, de gezanten gewijzigde instructiën ontvangen. Volgens de laatste berigten was echter de genoemde zee zoo onveilig, dat zij niet dan met groot gevaar kon worden bevaren, en moest het voor zeer waarschijnlijk worden gehouden, dat de bevelvoerende admiralen vooreerst nog den Bosporus niet zouden verlaten.

Algemeen schijnt men het daarentegen in Parijs hieromtrent eens te zijn, dat de laatste uit de Levant en Petersburg ontvangene berigten geenszins van eenen geruststellenden aard zijn, en dat er vooreerst ten minste nog weinig of geen uitzigt bestaat op eene vredelievende beslechting van het hangende vraagstuk. Meer en meer blijkt het, dat hetgeen is medegedeeld omtrent de voorwaardelijke aanneming van het voorstel tot schikking door de Porte, met de waarheid overeenkomstig is. Doorgaans goed onderrigte personen houden het er voor, dat de gestelde voorwaarden gelijk staan met eene afwijzing der voorstellen. Ook blijft men verzekeren, dat de Russische keizer bij zijn voornemen volhardt, om regtstreeks met Turkije te onderhandelen, en alleen de bemiddelende tusschenkomst der vier groote staten mogelijk acht in zoover deze zal kunnen strekken, om hem kennis te doen dragen van de voorwaarden, waarop Turkije geneigd is over den vrede te onderhandelen.

Van diezelfde zijde wordt voorts verzekerd, dat hetgeen medegedeeld is, omtrent eene staatkundige nota, die door Frankrijk en Engeland tot Rusland is gerigt, insgelijks met de waarheid overeenkomstig is. Die nota zou echter minder als een ultimatum moeten worden beschouwd, dan wel als eene verklaring, waarbij de Russische bewindslieden worden aangespoord, om hun besluit omtrent het Weener-voorstel zoodra mogelijk mede te deelen. De genoemde nota moet in zeer gematigde bewoordingen zijn gesteld. Niettemin ontbreekt het niet aan personen, die stellig verzekerd zijn, dat keizer Nicolaas misnoegd zal zijn over den stap, waartoe de Engelsche en Fransche regeringen ook ditmaal weder gemeenschappelijk zijn overgegaan.

— De heer d'Herbinghem, de aide-de-camp des Franschen ministers van marine, is Donderdag ll. uit Parijs naar Konstantinopel vertrokken, met instructien, van den Keizer zelven uitgegaan, en waardoor in alle mogelijke gebeurtenissen wordt voorzien.

Het bepaalde antwoord des Keizers van Rusland op het ultimatum van Frankrijk en Engeland, dat inderdaad is afgezonden, wordt eerst tegen den 10 Januarij in Parijs verwacht; men verzekert, dat de *Moniteur*, wanneer dit antwoord zal zijn ontvangen, het manifest openbaar zal maken, waarvan hereids sedert verscheiden dagen sprake was. Men wil weten, dat de Czaar zal weigeren anders dan regtstreeks met Turkije te onderhandelen.

— Niet zonder belang is de wijze, waarop de Fransche half-officiele dagbladen zich over de laatste gebeurtenissen in het Oosten uitlaten. Onder anderen leest men te..... in den [illegible] het [illegible] het kabinet van Parijs kennis bekwam van het [illegible]

gevecht bij Sinope en van de verandering, die Rusland daarmede in den aard van den oorlog gebragt heeft, besloot het, onverwijld aan onzen gezant te Konstantinopel bevel te zenden, om het Fransche eskader naar de Zwarte Zee te doen stevenen, ingeval onze vlag niet reeds op de wateren dier zee wapperde. Te Londen heeft het gebeurde bij Sinope denzelfden indruk gemaakt, en de overeenstemming der beide kabinetten heeft bij deze gelegenheid eene nieuwe bekrachtiging bekomen, die van te meer gewigt is, vermits de thans gezamenlijk vastgestelde maatregelen van een ernstigen aard zijn. Het Engelsche eskader begeeft zich naar de Zwarte Zee, gelijk het onze; en de vereeniging der beide vlaggen, die te Berchika begonnen en te Beikos bevestigd is, heeft, door deze nieuwe schrede voorwaarts, de aaneensluiting der beide gouvernementen nog naauwer gemaakt. De taak onzer zeemagt in de Zwarte Zee is geene andere, dan het Turksche rijk te beschermen tegen het verlies van onafhankelijkheid of grondgebied; mogt zij bij de vervulling dezer taak met Rusland in botsing komen, zij zou daarvoor niet terugdeinzen, hoewel de beide gouvernementen, bijgestaan door de opregte medewerking der groote Duitsche kabinetten, de hoop niet opgeven, om door de onlangs te Weenen weder opgevatte onderhandelingen tot eene vreedzame beslechting te geraken."

Een voornaam Weener dagblad zegt, dat de voorwaarden des Divans, op welke het Turksch Ministerie tot vredesonderhandelingen gemagtigd is, in de ontruiming der Donau Vorstendommen en de onafhankelijkheid van het Turksche Rijk bestaat. Men verneemt, dat het leven van den naar Sebastopol vervoerden Turkschen admiraal Osman-Pacha nog niet buiten gevaar is; zijne beide door kanonkogels verbrijzelde beenen zijn afgezet. Het verdient opmerking, dat al de sabels, patroontasschen en koppels der te Sinope gevangen gemaakte Turksche soldaten van Fransche fabriekstempels voorzien zijn.

Binnenland.

's Gravenhage, 4 Januarij.

Z. M. heeft debenoeming van den burgemeester van Sevenum, P. S. Everts, tot secretaris dier gemeente bekrachtigd.

—

Z. M. heeft den heer A. Goldberg erkend als consul van Nieuw-Grenada te Amsterdam.

—

Bij Koninklijk besluit is de titel van onder-inspecteur van het loodswezen, de betonning, de bebakening en de verlichting, in de onderscheidene districten, veranderd in dien van inspecteur, en aan den luit. ter zee der 1ste kl. titulair A. E. Thierens, belast met de inspectie van het loodswezen enz., in het 5de district, zoomede aan den luit. ter zee der 1ste kl. titulair A. van Rhijn, belast met de opname der zeegaten en vaarwateren van het Rijk, toegekend de titulaire rang van kap.-luit ter zee.

—

Ter kennis van de belanghebbenden is gebragt dat de commissie uit de heeren gouvernements-sollicitenrs te 's Gravenhage, benoemd ingevolge art 19 van het Koninklijk besluit van den 5den September 1823 (Staatsblad n°. 39) over den jare 1854 uit de heeren J. H. Gaado, A. F. de Bas en mr. J. G. A. Clant, zal zijn te zamen gesteld.

—

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft op hun verzoek, eervol ontslag verleend aan de leden der Commissie voor de Rijkstelegraaf, onder dankbetuiging voor de gewigtige diensten, door hen in die betrekking bewezen, en is voor het vervolg bepaald dat de inspecteur van den Waterstaat in algemeene dienst zal worden gehoord nopens zaken die de telegrafie in het algemeen of den aanleg en het onderhoud van den Rijkstelegraaf betreffen; dat de briefwisseling over het beheer van den Rijkstelegraaf, die tot nog toe met de commissie plaats had, met den 1sten Januarij 1854 gevoerd zal worden met het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, onder het opschrift »Rijkstelegraaf«, en dat de correspondentie over ondergeschikte onderwerpen, die het beheer van den rijkstelegraaf in het algemeen, en bijzonder het rekenpligtig beheer betreffen, opgedragen is aan een hoofdambtenaar van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

Het *Staatsblad* n°. 154 bevat een koninklijk besluit van 26 Dec. 1853, houdende, dat in bijzondere gevallen de functien van bode van den schuttersraad door den kommandant kunnen worden opgedragen aan een onder-officier, korporaal of schutter.

Gisteren heeft de heer Mr. H. Provó Kluit, benoemd tot raadsheer in den Hoogen Raad der Nederlanden, in handen des Konings, de gevorderde eeden afgelegd.

De heer burgemeester der residentie heeft gisteren aan den gemeenteraad medegedeeld, dat Burg. en Weth. Zaturdag jl. de eer hebben gehad, aan HH. KK. HH. Prins en Prinses Hendrik der Nederlanden het geschenk in zilver, namens de gemeente, aan te bieden. Die aanbieding was laatstelijk vertraagd door de afwezigheid van HH. KK. HH. — HD. hebben Burgemeester en Wethouders gemagtigd, Hunne goedkeuring en dank voor dat geschenk aan den Raad over te brengen.

Naar men verneemt zal Z. Exc. de heer Lightenveld, nieuw benoemd buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister van het Nederlandsche Hof bij dat van Frakrijk, aanstaanden Zaturdag de reis derwaarts ondernemen, om zijne betrekking aldaar te aanvaarden.

De commissie van de Haarlemsche armen-loterij heeft van H. M. de Koningin een geschenk ontvangen van kostbare carcel-lampen, en van H. K. H. de Groothertogin van Saksen-Weimar-Eisenach mede een geschenk. Ook H. K. H. prinses Hendrik der Nederlanden heeft eene bijdrage voor die loterij toegezegd.

De *Staats-Courant* deelt eene vergelijkende opgave der zeeschepen mede, waarvoor, gedurende de jaren 1852 en 1853, voor de eerste maal zeebrieven zijn uitgegeven. Daaruit blijkt, dat in 1852 zeebrieven zijn uitgereikt voor 31 barken, 8 brikken, 29 schooners, 37 galjooten, 23 koffen, 6 tjalken, 2 sloepen, 1 kotter en 2 stoombooten, zijnde te zamen 139 vaartuigen, metende 14932 lasten.

Over 1853 zijn zeebrieven uitgereikt voor 2 fregatten, 44 barken, 11 brikken, 36 schooners, 39 galjooten, 18 koffen, 19 tjalken, 1 smak, 1 praamschip, 1 pleitschip, 2 hoekerschepen, 4 pinkschepen, 3 bomschepen en 2 stoombooten, zijnde gezamentlijk 183 vaartuigen, metende 21,713 lasten.

De staat van de Nederlandsche Bank op 31 Dec. 1853 was als volgt: omloopende bankbilletten ƒ76,908.445; saldo's van rekeningen-courant ƒ41.693.882.39; munt- en muntmateriaal ƒ90,891.660.86½.

Volgens den staat der opbrengsten, door de directie van de Rijn-spoorwegmaatschappij bekend gemaakt, zijn gedurende de maand December 1853 vervoerd 26.593 reizigers, waarvan de opbrengst heeft bedragen ƒ35.996.65.— terwijl die van de goederen heeft bedragen ƒ22.544.61.— en alzoo gezamentlijk ƒ58.541.26.

De commissie der stads-armeninrigting te Zwolle heeft in de maand December 1853 uitgedeeld 11.609 portien warme voedzame spijs, waarvan 5500 aan bedeelde huisgezinnen en 6109 aan niet bedeelde onvermogenden; aan laatstgenoemden zijn daarenboven 32.000 stuks turven uitgedeeld. (*Prov. O. C.*)

Gisteren waren te Scheveningen gereed, om onder zeil te gaan, eene pink met eene lading jenever naar Middelburg of Vlissingen; drie pinken met bokking naar Ostende en eene pink naar het Nieuwe Diep, om eene lading ijzer in te nemen.

De stoomboot *Glijn Albijn* is gisteren morgen weder voor den wal gekomen, en men was gisteren bezig de gest, welke reeds eenige dagen geleden van Schiedam was aangebragt, te laden.

In 1852 waren te Hellevoetsluis, Brielle en Maassluis, behalve de vischhoekers, haringbuizen en jagers enz. binnengekomen 2882 en uitgezeild 3038 schepen; in 1853 daarentegen binnengekomen 2601 en uitgezeild 2733 schepen.

Te Dordrecht zijn in 1852 ingeklaard 355 schepen; in 1853 slechts 292 schepen.

Het getal studenten aan de Groninger hoogeschool bedraagt 282, die aldus verdeeld zijn: 38 studeren in de theologie, 10 in de letteren, 89 in de voorbereidende wetenschappen voor de godg. en regten, 57 in de regten, 32 in de geneeskunde, 6 in de wis- en natuurkunde, 40 in de voorbereidende wetenschappen voor de geneeskundige studien.

De architect Karl Franz Gau, geboren te Keulen den 15 Junij 1790, bekend door zijne reizen in Egypte, Nubie en andere landen, is op 31 Dec. te Parijs overleden. (*A. C.*)

Eergisteren en gisteren zijn van de fontein buiten de Willemspoort te Amsterdam ruim 86000 emmers water afgeleverd.

Men meldt uit Enschedé, dat het voorstel van den gemeenteraad tot het doen van eenen hoofdelijken omslag tot voorziening in de behoeften der armen, ingetrokken is, omdat de Regering van meening is, dat de bijzondere en niet de openbare liefdadigheid op den duur en met vrucht de armoede kan lenigen en weren.

De verhooging van arbeidsloon, aan de werklieden van de Maatschappij de *Atlas* te Amsterdam, is geen algemeene maatregel geweest, maar is slechts aan enkele werklieden toegekend. *H.*

△ **Meppel**, 2 Januarij. Bij Koninklijk besluit is onlangs van de Ned. Herv. Gemeente alhier vrijheid verleend tot het beroepen van een derden predikant op eene jaarwedde van ƒ 900 en tevens eene jaarlijksche toelage uit 's lands kas toegezegd van ƒ 300 daaronder begrepen.

Oudejaars-avond is door ouderlingen, diakenen, kerkvoogden en notabelen een gros twaalf- zes- en drietal gemaakt en daaruit met eenparigheid van stemmen beroepen de WelEerw. Zeer Gel. Heer A. C. van Houten, [illegible] kant te Berg-IJk.

De Noord-Brabanter meldt, dat de paters Redemptoristen het gebouw van de [illegible] met den toebehoorenden tuin [illegible] hebben gehuurd, om aldaar een klooster [illegible]. Ook hebben zij een huis van den heer [illegible] kerk gehuurd, alwaar eenigen der [illegible] voor eenigen tijd gevestigd zullen blijven.

De [illegible], door de paters Redemptoristen in de vorige week te 's Bosch gegeven, werd, Zaturdag jl. plegtig gesloten met een *te Deum*, waarna het beeld van O. L. V. van 's Hertogenbosch des avonds in plegtige processie naar het koor werd overgebragt, tot dat de [illegible] troon in de Lieve Vrouwe Kapel gereed zal zijn, waar

het stond voor dat de prachtige St. Janskerk werd gebouwd en van waar het ruim twee honderd jaren geleden naar Brussel werd vervoerd.

Utrecht, 2 Januarij. Heden is alhier na eene zeer korte maar hevige ziekte overleden de hoogleeraar H. J. Roijaards, Ridder van de orde van den Nederlandschen Leeuw, Kommandeur der Orde van de Eikenkroon; de dood ontrukte ons hem, te midden van zijnen ijverigen wetenschappelijken arbeid. Onze godgeleerde faculteit treft door zijn overlijden een groot verlies; de protestantsche gemeente zal een harer zeer geliefde leeraars, de maatschappij een harer uitstekendste leden, de stad een harer meest geachte burgers in hem missen. Slechts enkele dagen overleefde hij zijnen bejaarden schoonvader. (*U. C.*)

Vlaardingen, 3 Jan. Heden is op de nieuwe aangelegde werf van den scheepsbouwmeester A. Otto, de kiel gelegd voor een klipper-campagne-fregatschip, genaamd zullende worden *Henriette Maria* groot 400 gemeten lasten voor rekening van de heeren L. Bienfoit en zoon te Amsterdam.

Zwolle, 2 Januarij. Naar men verneemt heeft de Procureur Generaal bij het Provinciaal Geregtshof in Overijssel, zich in cassatie voorzien tegen de arresten, door genoemd Hof op den 24 December 1853 in zake van acht bakkers te Kampen, wegens het *in hun winkels voorhanden hebben van ter verkoop bestemde brooden, welke bij weging te ligt zijn bevonden*, gewezen. Het Hof heeft bij de deswege gewezen arresten beslist, dat het feit van ter verkoop bestemde brooden, welke te ligt zijn, noch misdaad, noch wanbedrijf, noch overtreding oplevert, en dienvolgens de beklaagden ontslagen van alle regtsvervolging, en zulks hoofdzakelijk op grond, dat het in dezen toepasselijk Koninklijk besluit van 15 April 1843 (*Staatsblad* No. 13), die ter verkoop bestemming niet strafbaar stelde, maar wel het eigenlijke verkoopen; — zoodat die bakkers, zouden zij strafbaar zijn, de daad van verkoop van te ligt gebakken brood, had moeten zijn bewezen.

Bij de Arrond. Regtb. te Zwolle, waren genoemde bakkers, ter zake van bovengenoemd feit, in diverse geldboeten veroordeeld. (*P. O. C.*)

§ **Drunen** 2 Januarij. In deze Gemeente is uit de leden van het Plaatselijk bestuur eene Commissie gevormd « ter verstrekking van tijdelijken onderstand aan *Schamele Armen* », en zijn aan de huizen der meergegoeden inteekenbiljetten rondgezonden om te dien einde gedurende de vier eerstkomende maanden vrijwillige bijdragen te doen.

De commissie heeft haar edel pogen met een allergewenschten uitslag mogen bekroond zien, daar de geopende inteekenbilletten het onomstootelijkste bewijs hebben geleverd, hoezeer het doel, om het harde lot van den behoeftigen natuurgenoot zooveel mogelijk te verzachten en hem door tijdelijke hulp van de Algemeene weldadigheid en den vernederenden bedelstaf terug te houden, ook hier krachtdadige en eendragtige zamenwerking vindt. Naauwelijks was van het plan gerept, of eene onbekende hand zond, ter aanmoediging van dit loffelijk streven, een bankbillet van *f* 60 in, welk voorbeeld niet zonder weerklank bleef, daar de *maandelijksche* bijdragen ruim *f* 450 bedragen.

Te Waalwijk is aan eene liefdadige instelling de aanzienlijke som van *f* 1000 door een enkel persoon geschonken, om gedurende dezen benarden tijd onder de noodlijdenden dier Gemeente uit te deelen.

☐ **Langstraat** 2 Januarij. Heeft de buitengewone duurte van alle levensmiddelen en brandstoffen, hetgeen ten opzigte van dit laatste hoofdzakelijk aan de reeds lang gestremde scheepvaart is toe te schrijven, alom kommer en ellende verspreid, gebrek aan werk vooral heeft in deze omstreken de armoede tot eene ongekende en schrikbarende hoogte doen stijgen.

Het weinige vertier in den schoenen- en laarzenhandel heeft dezen, in sommige plaatsen van dit gewest, weleer zoo aanzienlijken tak van nijverheid schier in het niet doen wegzinken. Door de tegenwoordige hooge prijzen van het leder bovendien, zonder dat de voortbrengselen in evenredigheid in prijs stegen, hebben vele bazen zich genoodzaakt gezien hun werk te staken of in te krimpen.

Dien ten gevolge is een groot aantal knechts, die tot anderen arbeid alle geschiktheid missen, geheel van werk ontbloot en aan de nijpendste armoede ten prooi.

Hoe hoog de nood op die plaatsen gestegen is, zal men kunnen beseffen, indien men weet, dat het vleesch van uitgeleefde afzigtelijke *paarden* na bij de leerlooijers van de huid te zijn ontdaan, door de uitgehongerde lieden met zooveel gretigheid wordt weggehaald, dat eerstgenoemden verpligt zijn, het aan stukken te leggen, even als of men een best rundbeest uitdeelde.

Het is zelfs geene zeldzaamheid meer, dat men die ongelukkigen *katten* ziet opvangen, om met de daarvan bereidde spijs, hun ellendig aanwezen te rekken!

Elk regtschapen hart gloeit van verontwaardiging, wanneer men bij het aanschouwen van dergelijke ijzingwekkende feiten in 's lands vergaderzaal nog hoort gewagen: « van *algemeen heerschende welvaart*; » dat er werk is voor wie werken wil, en van het hooger bezoldigen van Ministers, gezanten en andere, reeds ruim betaalde, ambtenaren » en « dat de tijd nog niet daar is, om tot het afschaffen van, den middenstand treffende, belastingen over te gaan. »

En toch ligt in het bovengemelde, naar onze wijze van zien, wederom een klaarblijkelijk bewijs, dat de middelklasse teregt « de kern der natie » genoemd wordt; dat daar, waar die kern wegkwijnt en tot den behoeftigen stand afdaalt, een *algemeene nood* voor de deur staat.

Ingezonden Stukken.

Mijnheer de Redacteur!

Het protest van drie fabriekanten uit Oldenzaal, 't welk wij hier heden in uw geacht dagblad aantroffen, tegen eene beschuldiging of aanduiding althans van den heer van Rappard, in de zitting der Tweede Kamer van den 17 dezer: dat fabriekanten en landbouwers in Overijssel en Groningen den arbeiders « het zuur verdiende brood zouden ontstelen » door uitbetaling in, daartoe opzettelijk ingewisseld, Pruissisch geld. Dit stuk geeft ook ondergeteekenden aanleiding, om tegen zulk eene onwaardige, zijdelingsche beschuldiging, die geheel uit de lucht is gegrepen, of anders op ten minste onware berigten moet steunen, te protesteren.

Wat daartegen door gemelde fabrikanten is aangevoerd, geldt overal; evenwel heeft men aan deze zijde der grenzen bovendien ook nog, gedurende eenige der laatste jaren, tot regel aangenomen, om bij iederen Pruissischen schelling één cent opgeld te betalen, juist zooveel als de vreemde munt lager in waarde, dan de onze, wordt geschat; zoodat dus niemand, bij mogelijkheid, den daglooner op die wijze benadeelen, of hem « zijn zuur verdiend brood ontstelen » kan; terwijl hij voor die vreemde munt, met ruim 3 pCt. agio, overal evenveel kan koopen, als voor Nederlandsche munt.

Zulk eene, den Nederlandschen vertegenwoordiger onwaardige en geheel valsche beschuldiging of aanduiding, heeft ook hier eene kreet van verontwaardiging doen opgaan; gelijk tevens over de liefdelooze wijze, waarop de heeren van Rappard, van der Brugghen en anderen, de armen hebben beschuldigd: alsof zij hunne armoede bijna geheel aan misbruik van sterken drank en liederlijkheid te danken zouden hebben.

Ten gevolge van de aanneming der motie, tot sluiting der beraadslagingen van den heer van Goltstein, zijn de Groninger vertegenwoordigers en vooral die 't meest bekend zijn aan deze zijde der grenzen, buiten de gelegenheid gesteld, om op deze en andere aanvallen te kunnen antwoorden.

Uit meer dan een oogpunt is dit te betreuren: de gronden der tegenstanders van het voorstel zijn wel genoegzaam ontzenuwd, gelijk bij de verdediging van zulk eene zaak en zoodanige argumenten ook wel te voorzien was; evenwel wordt zulk een onregt, als de rijke in ons land pleegt tegenover den arme, door zijn hardnekkig vastklampen aan het accijnsstelsel, toch niet ligt te veel in deszelfs waar licht gesteld en gebrandmerkt, gelijk 't bij den tegenwoordigen toestand der maatschappij verdient.

Dit onder den domper plaatsen der discussiën, dringt intusschen de ondergeteekenden, om tegen zulk een blaam, als de heer van Rappard op dit gewest heeft gelieven te werpen, ten ernstigste te moeten protesteren.

Nog zullen wij hier, ook ten gevolge der aanmerkingen van den heer Mackay, bijvoegen, dat de daglooner alhier, door hem, gelijk almede door den heer van Rappard, bedoeld en vooral in zoo ver hij zich bij het jaar of somtijds langer, met zijn gezin, aan den landbouwer verbindt, veelal te benijden is, wanneer zijn lot vergeleken wordt bij dat van arbeiders der steden welke, in den regel, door gemelde heeren en huns gelijken worden gebruikt.

Deze arbeider mest, voor zijn gezin, zijn varken, heeft meestal eene koe op stal voor zijn gerijf van melk en boter enz., zaken, welke de arbeiders der steden voor hun levensonderhoud missen en hiermede tevens het genot van alle dierlijk voedsel: ja zelfs van boter op hun brood, waaraan zij met zout of eenige zwitsersche kaas, daarvoor in plaats eenige hartigheid bijzetten!

Hoe zou het intusschen ook mogelijk zijn, dat de daglooner, vooral van onze Hollandsche steden, voor zich en de zijnen eenig dierlijk voedsel kan bekomen van zijn dagloon, bij het stelsel der stedelijke accijnsen, nog boven den rijks-accijns? en welke opcenten, vóór de invoering althans der Gemeentewet, niet zelden honderd, twee-, drie-, vier-, ja, in enkele gevallen, vijf honderd! moeten hebben bedragen.

Een afschuwelijk stelsel van onregt tegen den arbeidsman intusschen, en waardoor hij noodwendig ten behoeve van den rijke en diens vrijstelling van het dragen der gemeene lasten, moet worden uitgezogen en tot den bedelstaf gebragt; of anders ten minste zeer spoedig aan de genade der alimentatie van de armverzorgers moet worden overgeleverd.

En, nog onder zulke omstandigheden, worden er Nederlandsche vertegenwoordigers gevonden, welke den moed hebben, om de schuld der armoede van zoovele gezinnen, zoo maar losjes weg, op het misbruik van sterken drank te durven werpen!! . . . .

. . . .

Door plaatsing van bovenstaand artikel, mijnheer de Redacteur, zult u verpligten die zich noemen, de bestendige lezers van het dagblad *de Grondwet*.

P. J. A. Land, landbouwer.	P. T. Poppens, landbouwer.
H. G. Battjes, idem.	K. E. Ebels, idem.
Hk. J. Onnes, idem.	L. B. Hendriks, handwerksman.
J. K. Brouwer, idem.	G. E. Kuiper, idem.
E. A. Busscher, idem.	W. Feis Rz., koopm. Manufact.
H. D. Ebbens, idem.	H. Roelfsema, fabrijkant.
H. K. Ebels, idem.	H. A. Boelsen, idem.
J. H. Onnes, idem.	G. A. de Boer.
O. S. Ebbens, idem.	E. Post Hzoon, idem.
K. Joling, idem.	H. Evers Post, koopman.
B. L. Boelema, idem.	J. H. Phaff, idem.
F. T. Poppens, idem.	J. de Wiljes, idem.

Winschoten, den 31 December 1853.

Laatste Berigten.

Z. M. heeft de benoeming van mr. W. Nierstrasz, burgemeester der gemeente Loenen en Loenersloot, tot secretaris der eerstgenoemde gemeente met Zijne goedkeuring bekrachtigd.

Z. M. heeft goedgevonden dat met den laatsten Maart 1854 eervol uit hunne betrekkingen worden ontslagen, de commies bij de directie der Marine te Amsterdam P. Melbert, de adjunct-commies bij het kantoor van aanneming aldaar H. Lammers en de boekhouder bij de magazijnen der Marine te Vlissingen H. de Wolff, onder toekenning van zoodanig pensioen of wachtgeld, als waarop zij zullen bevonden worden aanspraak te hebben; en met 1°. April 1854, benoemdt tot commies bij de directie der Marine te Amsterdam, de adjunct-commies bij de directie der Marine te Hellevoetsluis P. H. Reijns, tot adjunct-commies bij de directie der Marine te Hellevoetsluis, de klerk bij de directie der Marine te Amsterdam E. de Vries, tot boekhouder bij de magazijnen der Marine te Vlissingen, de adjunct-commies bij de directie der Marine aldaar J. F. Ratell Schultz, tot adjunct-commies bij laatstgemelde directie, de klerk bij die directie J. Ouddijk van Putten, tot klerk bij die directie J. H. J. Schmidt, tot boekhouder bij de magazijnen der Marine te Hellevoetsluis, de klerk bij de directie der Marine aldaar C. H. D. Steinmetz, en tot klerk bij laatsgemelde directie de gewezen klerk bij de voormalige directie der Marine te Rotterdam J. F. Schooff, thans op wachtgeld, welke laatste benoeming ingaat met 1o. Januarij 1854.

222ste Nederlandsche Staats-Loterij.

3e LIJST. 2e KLASSE.

Uitgekomene hooge prijzen.

N°. 11907 *f* 20.000;

[illegible] 477 *f* 1000.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 4 Januarij 1853

Nederland.	Pct.		Rusland.	Pct.	
Ned. W. Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$62\ \frac{1}{2}\ \frac{1}{8}$			
Dito Certificat. .	3	$74\frac{1}{4}\ \frac{1}{8}$	*Hope* 1798/1816	5	$105\frac{1}{2}$
Dito Dito . .	4	$92\frac{7}{8}\ 3\frac{3}{8}\ 2\frac{7}{8}$	Dito 1828/1829	5	$104\frac{1}{2}\frac{3}{4}$
O. I. Leening. .	4	$92\frac{3}{4}\ \frac{7}{8}$	Cert. 1831/1838	5	
Amort. Syndic.	$3\frac{1}{2}$		Dito Dito	$4\frac{1}{2}$	
Hand.-Maats. .	$4\frac{1}{2}$		Dito *Hope* . . .	4	$89\frac{1}{8}$
Belgie.			Dito *Stieglitz* .	4	$87\frac{5}{8}\ \frac{3}{4}$
Certificaten. . .	$2\frac{1}{2}$		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rothschild* .	$2\frac{1}{2}$		Inschr. Assig. .	6	
Frankrijk.			Certific. dito. .	6	
Obligatiën . . .	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	$20\frac{13}{16}\ 21$	Obligatiën . . .	4	
Dito Buitenl. .	3		**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. ^{a}/m.	3	$40\frac{1}{4}\ \frac{3}{8}$			
Bew. Sp. Com.		$4\frac{13}{16}\ \frac{7}{8}$	Metalliek . . .	5	$74\frac{7}{8}\ 5\frac{3}{8}$
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	90
Portugal.			Dito letter B. .	5	90
Londen nieuwe.	5	$36\frac{3}{8}\ \frac{3}{4}\ \frac{5}{8}$	Dito 1847 . . .	$2\frac{1}{2}$	$38\frac{5}{16}\ \frac{1}{4}$
Dito uitgest . .	4		Dito 1851/1852	$2\frac{1}{2}$	$38\frac{5}{16}\ \frac{3}{4}$

Mexic. Onb. $22\frac{3}{4}$, $3\frac{1}{16}$, $2\frac{3}{4}$.

De markt heeft heden eene algemeene en zeer gevoelige daling ondervonden door veelvuldige verkooporders welke in alle fondsen geeffectueerd werden, er was ter beurze geenerlei oorzaak van deze daling bekend.

HAMBURG, Dingsdag 3 Jan. 3 pct. Spanje $37\frac{3}{4}$; 1 pct. dito $19\frac{5}{8}$; Wissel op Londen [illegible] dito op Amst. dito 36.5; dito op Ween. dito $88\frac{3}{4}$.

FRANKFORT, Dingsdag 3 Jan. 5 pct. Metal. $78\frac{5}{8}$; 3 pct. Spanje binn. $40\frac{1}{2}$; 1 pct. dito $21\frac{1}{4}$.

LONDEN, Dingsdag 3 Januarij. Consols op tijd $93\frac{1}{8}$, $93\frac{1}{8}$; Mexico N. 3 pct. $23\frac{3}{4}$, $23\frac{3}{4}$; Peru N. $4\frac{1}{2}$ pct. $67\frac{1}{2}$; Grenada 2 pct. $20\frac{1}{2}$; dito Uitg. $7\frac{1}{4}$; Ecuador $4\frac{3}{4}$; Spanje 1 pct. $21\frac{1}{8}$; Rusland $4\frac{1}{2}$ pct. 94 ex d.

PARIJS, Dingsdag 3 Januarij. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. op t. 99.90; dito 3 pct. op t. 72.20; Sp. Binn. 3 pct. 40; dito 1 pct. 21; N. Metall. 5 pct. 94.

WEENEN, Dingsdag 3 Januarij. Metall. 1852 5 pct. 93; dito lett. B. $111\frac{3}{4}$; N. Bankactien 1372; Lomb. Ven. 10[illegible]; Zilver $16\frac{1}{4}$; Wiss.: Londen 11.23; Parijs 137.

MADRID, Zaturdag 31 December. Spanje binn. 3 pct. 42; dito nieuwe 1 pct. $21\frac{13}{16}$; Certificaten $3\frac{1}{2}$.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.